

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2012 rd

Rundradion Ab:s förvaltningsråds berättelse till riksdagen om bolagets verksamhet 2009 och 2010

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 februari 2012 Rundradion Ab:s förvaltningsråds berättelse till riksdagen om bolagets verksamhet 2009 och 2010 (B 16/2011 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Laura Vilkkonen, kommunikationsministeriet
- sakkunnig Pirita Näkkäläjärvi, sametinget
- direktör Olli-Pekka Heinonen, Rundradion
- direktör Jaakko Harno, Digita Oy
- direktör Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland och Sanoma News
- ordförande Ilkka Kantola, Rundradions förvaltningsråd

- ordförande Tapio Räihä, Radio- och televisioneredaktörernas förbund rf
- verkställande direktör Valtteri Niiranen, Mediernas Centralförbund rf
- ombudsman Stiina Laakso, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry
- sekreterare Pertti Lampi, Karjalan Kielen Seura
- professor Heikki Hellman
- professor Taisto Hujanen
- professor Hannu Nieminen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Finska Hörsselförbundet
- Dövas Förbund rf
- De Synskadades Centralförbund rf
- Finlands Journalistförbund FJF ry
- Rundradions programarbetare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt. Bolagets allmännyttiga verksamhet definieras i 7 § i lagen om Rundradion Ab (nedan kallat Rundradion). Enligt lagen ska bolaget tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud och special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Bolaget ska särskilt stödja demokratin och föra fram olika åsikter.

Det allmännyttiga uppdraget anses dessutom omfatta att producera inhemsk kultur, i programutbudet beakta synpunkter som har att göra med allmänbildning och jämställdhet, sända barnprogram och erbjuda andaktsprogram. Innehållstjänster inom ramen för det allmännyttiga uppdraget kan tillhandahållas i alla telenät.

I definitionen av Rundradions uppdrag lyfts också språkaspekten fram. Bolaget ska sända

program såväl på finska och svenska som på samiska, romani och teckenspråk. Bolaget ska sända program för minoriteter och särskilda grupper och bland bolagets värderingar kan tolerans och kulturell mångfald nämnas. Vidare ska bolaget ha ett programutbud som riktar sig till utlandet. Dessutom ska det försäkra sig om att myndighetsinformation kan sändas under alla förhållanden och att verksamheten kan pågå under undantagsförhållanden.

Enligt 6 § ska förvaltningsrådet vartannat år lämna en berättelse till riksdagen om hur den allmännyttiga verksamheten har genomförts under två verksamhetsår.

I sitt program kräver den sittande regeringen att finansieringen av Rundradion ska ses över för att rollen som producent av finländsk kultur, pluralistisk och oberoende informationsförmedlare och forum för yttrandefriheten tryggas. Bostads- och kommunikationsministern har berett en reform i samklang med regeringsprogrammet och i samarbete med ordförandena i riksdagsgrupperna. Reformplanerna gäller finansieringen av den allmännyttiga verksamheten, styrningen och övervakningen av den och definitionen på allmännyttig verksamhet. En proposition kommer att lämnas till riksdagen i vår. Kommunikationsutskottet anser det inte motiverat att här i detalj gå in på de frågor som kommer att tas upp i propositionen.

Det är dock ytterst angeläget att Rundradions public service-uppdrag inte förlorar i bredd utan att programverksamheten täcker in allt från nyheter och faktaprogram till kultur, sport och underhållning. För att klara av sitt lagfästa uppdrag måste bolaget i största möjliga omfattning nå ut till sin målpublik via alla moderna informationskanaler. Regional verksamhet spelar en stor roll för att stärka den regionala identiteten och garantera yttrandefrihet och information på det regionala planet.

Kommunikationsutskottet framhåller hur viktig riksdagen är när det gäller att bestämma kursen för Rundradions verksamhet. Det nuvarande systemet med en berättelse från förvaltningsrådet vartannat år ger inte riksdagen tillräckligt goda möjligheter att vid rätt tidpunkt påverka

verksamhetsstrategierna. Berättelsen bör komma varje år och utan dröjsmål.

Prioriterad verksamhet 2009 och 2010. Åren 2009 och 2010 dominerades verksamheten av behovet att anpassa utgifterna efter ökningen i kostnadsnivån och det samtidigt krympande inkomstflödet, visar berättelsen och uppgifter från de sakkunniga. Inkomsterna minskade 2007 och 2008 av övergången till digitala sändningar. De medförde ett underskott på 25 miljoner euro i inkomstflödet i och med att teveavgifterna minskade. Koncessionsavgifterna till Rundradion från kommersiella tevebolag slutade flyta in när de analoga sändningarna upphörde. Samtidigt avstod bolaget från sponsrade idrottsprogram på sina kanaler.

I och med dessa anpassningsåtgärder har personalen minskat, huvudsakligen via naturlig avgång. Det har inte funnits några större möjligheter till nyrekryteringar. Utskottet oroar sig framför allt för att resurserna och sändningstiderna på regional nivå minskar.

Det strama ekonomiska läget har tvingat Rundradion att också delvis avstå från att sända stora idrottstävlingar.

Under 2010 reviderades Rundradions strategiska riktlinjer av styrelsen. Visionen var att Rundradion vill vara ledande producent av fakta- och kulturinnehåll, finländsk musik, barnprogram, drama, nyheter, aktualiteter och regionala program. Rundradion vill sticka ut inom underhållning och populärkultur med ett nytt kreativt grepp och på ett sätt som står i samklang med bolagets värderingar. Inom idrotten vill bolaget satsa dels på stora tillställningar som förenar finländarna, dels en mångfald av idrottsgrenar.

Det är viktigt att finansieringen av Rundradion omorganiseras hållbart och långsiktigt för att verksamheten ska kunna utvecklas utifrån visionen.

Programinnehåll. År 2010 var 48 % av teveprogrammen inhemska och 84 % europeiska (timmar exkl. nyheter och idrott). Samma år stod de finländska förstasändningarna för 727 timmar. Det var en minskning med 6,8 % jämfört med

2010. År 2010 köptes 28 % av programmen från finländska oberoende programproducenter och det var 8,5 procentenheter mer än året innan.

Nöjdhets- och tillförlitlighetsmätningarna och tittarsiffrorna för kanalerna som presenteras i berättelsen visar att Rundradion trots sparber-
ting har kunnat uppfylla sitt serviceuppdrag med goda resultat.

Årligen beställer kommunikationsministeriet en utredning om mångfalden i det finländska te-
veutbudet. Den färskaste rapporten är från 2009. Enligt rapporten erbjuder de fyra public service-
kanalerna sammantaget sett ett mycket heltäck-
ande programutbud, även om programmen allt-
mer har blivit underhållning. Mer än hälften av
programutbudet är faktabetonat. Av hela pro-
gramutbudet bestod 40 % av förstasändningar,
resten var repriser. Totalt sett är Rundradions te-
veutbud betydligt mer faktabetonat än utbudet
på de kommersiella kanalerna, visar rapporten.

Det är mycket viktigt att programutbudet är
allsidigt och jämlikt också i fortsättningen för att
bolaget fortfarande ska nå ut till en betydande
del av tittarna och lyssnarna. En mångfald av
kultur och finländsk idrott måste finnas kvar i
programutbudet, poängterar utskottet. Under-
hållningsprogrammen spelar en viktig roll i ett
allsidigt och attraktivt programutbud. Servicen
till den svenskspråkiga befolkningen är tryggad i
programverksamheten, noterar utskottet. I syn-
nerhet måste det finnas program för barn och re-
gionala sändningar.

Utskottet framhåller att det faktiska innehåll-
et i public servicen och möjligheten att nå mål-
grupperna framför allt hänger samman med pro-
gramutbudet och programkvaliteten. Rundradi-
on måste också framöver koncentrera sig på
innehåll av hög kvalitet, nya fungerande tjänster
och god teknisk tillgänglighet till programmen. I
synnerhet bör bolaget fokusera på att förbättra
de kvalitativa kriterierna och utvärdera program-
kvaliteten.

Utskottet understryker att det är viktigt att te-
levisions- och radioverksamheten undersöks och
utvecklas. Forskning bör kunna få bidrag från
Televisions- och radiofonden.

Service till grupper med särskilda behov. I syn-
nerhet tjänsterna till minoritetsgrupper och sär-
skilda grupper av olika slag hör till kärnan i
Rundradions public service. Den efterfrågan
som finns backar inte upp någon marknad för
kommersiella medier och Rundradion är de fac-
to den enda serviceleverantören. Därför måste
det accepteras att tjänsterna och deras andel av
bolagets breda utbud överstiger befolknings-
gruppernas andel av hela tittar- och lyssnarska-
ran. Följaktligen bör bolaget satsa på att utveck-
la webbtjänsterna, exempelvis Yle Arenan, yt-
terligare för att ge grupper med särskilda behov
bättre service.

Rundradion textade ungefär 30 procent av
alla finska och svenska teveprogram på alla sina
kanaler 2010. Utländska program textas till
hundra procent antingen till finska eller till
svenska, och på YLE FST5 både till finska och
till svenska. Två av de direkta nyhetssändningar-
na textas dagligen. Totalt 70 procent av pro-
gramutbudet textas. Genom en ändring av lagen
om televisions- och radioverksamhet (744/1998)
är Rundradion skyldig att börja texta alla finsk-
språkiga program senast 2016. Varken musik-
och barnprogram eller direkta sportsändningar
ingår i skyldigheten.

Textningen gagnar inte bara döva och hörsel-
skadade utan också bland annat invandrare och
äldre personer. Teckenspråkiga döva behöver
mer program på teckenspråk och tolkning till
teckenspråk. Dessutom behöver utbudet av lätt-
fattliga program utökas. Extra angeläget är det
att beakta behoven hos hörselskadade barn som
ännu inte är läskunniga. Utskottet vill uppmunt-
ra bolaget att bredda användningen av den nya
syntolkningstjänsten.

Ett utlåtande från Sametinget ingår i berättel-
sen. Rundradion har inte uppfyllt sitt public ser-
vice-uppdrag vad gäller programutbudet på sa-
miska, anser Sametinget, som efterlyser förbät-
tringar i sändningsområdet för radioprogram och
teveprogram för barn på samiska.

De nordiska länderna har samarbetat om för-
bättringar i programutbudet på samiska. Finland
och Norge inväntar nu ett svenskt initiativ till

fortsatt strategiarbete, vilket ingår i den överenskomna arbetsfördelningen.

I fjol startade undervisnings- och kulturministeriet ett program för att stimulera samiskan. Det innehåller förslag till forskning om samiska, språkvård, undervisning på och i samiska, stöd till samisk kultur, barnomsorg och språkbud på samiska och inom en rad andra samhällsområden där samernas rätt att värna och utveckla sitt språk och sin kultur ska stärkas i hela landet. Genomförs programmet kommer det att ge Rundradion nya uppgifter för att medverka till att samiskan bevaras och utvecklas. Det innebär att Rundradion i alla sina medier ska stödja enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska och tillhandahålla service till särskilda grupper på språken.

Rundradion har en viktig roll när det gäller att stödja de hotade samiska språken och stärka

samisktalande vuxnas och i synnerhet barns och ungas identitet. Utskottet vill uppmana Rundradion att lägga upp en egen strategi för program på samiska och bestämma hur det ska genomföras, särskilt om det samnordiska projektet inte fortskrider tillräckligt snabbt.

Avslutningsvis vill utskottet lyfta fram karelskan som sedan 2009 är ett officiellt minoritetsspråk i Finland. Minoritetsspråken är en del av den kulturella mångfalden och rikedomerna i vårt land. För att språken ska fortleva och utvecklas måste Rundradion ta hänsyn till dem i programutbudet inom ramen för sina resurser.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

har ingenting att invända mot berättelsen.

Helsingfors den 15 mars 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Thomas Blomqvist /sv
Jukka Kopra /saml
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Raimo Piirainen /sd
Eila Tiainen /vänst
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Oras Tynkkynen /gröna
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.